

شرح برهان شفاء

جلد سوم

آیت الله محمد تقی مصباح یزدی

تدوین و نگارش

احمد فربهی

انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی
(موسسه عالی فقه)

۱۳۹۶

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۲۷۰-۴۲۸ ق

[شفا، برگزیده، ترجمه، شرح]

شرح برهان شفا (ج ۳) / محمدتقی مصباح یزدی: تدوین و نگارش: احمد فربهی -

قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رضی الله عنه، ۱۳۹۶.

ج. - (انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رضی الله عنه؛ ۱۳۵۰: فلسفه؛ ۱۹۹۰).

کتابنامه به صورت زیرنویس.

۱. ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۲۷۰-۴۲۸ ق - شفا - ترجمه، نقد و تفسیر. ۲. مابعدالطبیعه - متون قدیمی تا قرن ۱۴. ۳. فلسفه اسلام - متون قدیمی

تا قرن ۱۴. الف. مصباح یزدی، محمدتقی، ۱۳۱۳ - ، شارح. ب. غروی، محسن، ۱۳۴۵ - ، نگارش. ج. عنوان.

شماره ردیف ۱۳۵۰
شماره موضوعی فلسفه - ۱۹۹
۱۳۹۶-۸۲

■ شرح برهان شفاء (جلد سوم)

● مؤلف: آیت الله محمدتقی مصباح یزدی

● تدوین و نگارش: احمد فریهی

● ناشر: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته

● چاپ: نگارش

● نوبت و تاریخ چاپ: اول، پاییز ۱۳۹۶

● شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۴۴۰۰۰ تومان

● دفتر مرکزی: قم، خیابان شهدا، کوی ممتاز، پلاک ۳۸

● تلفن و نمابر: ۰۲۵-۳۷۷۴۲۳۲۶

● شعبه تهران: خیابان انقلاب، بین خیابان ۱۲ فروردین و شهید منیری جاوید، ساختمان شماره ۳۱۰، طبقه سوم، واحد ۱۱۲

● تلفن و نمابر: ۰۲۱-۶۶۴۶۶۱۲۱

● شعبه مؤسسه امام خمینی (ره): قم، بلوار امین، بلوار جمهوری اسلامی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

● تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۱۳۶۲۹

شابک ج ۳: ۱۱۹-۴۴۴-۶۰۰-۹۷۸

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

شابک مجموع: ۴-۰۳۷-۴۱۱-۹۶۴

فهرست مطالب

۱۵	مقدمهٔ معاونت پژوهش
۱۹	نگاهی کلی به مقالهٔ سوم
فصل اول: مبادی، مسائل مناسب و غیرمناسب		
۲۵	مقدمه و توضیح عنوان فصل
۲۷	بخش اول: کیفیت کاربرد مبدأ اول در علوم مختلف
۲۸	۱. مکمل تصدیق به کبرا
۳۳	۲. مکمل قیاس خلف
۳۵	۳. مبدأ تخصص یافته
۴۱	بخش دوم: تفاوت مباحث جدلی با علوم برهانی
۴۳	۱. محدود نبودن بحث جدلی از نظر موضوع
۴۴	۲. محدود نبودن بحث جدلی از نظر مسائل
۴۶	۳. محدود نبودن بحث جدلی از نظر مبادی
۴۹	بخش سوم: معنای «مسئلهٔ علمی» و اقسام آن
۴۹	۱. تفاوت مسئلهٔ علمی و مسئلهٔ جدلی
۵۳	۲. دو معنای دیگر برای «مسئلهٔ علمی»

۳. ملاک تعلق مسئله‌ای به علم خاص ۵۶
 ۴. اطلاق «مسئله» بر «مبدأ» به دو اعتبار ۶۰
 ۵. مورد اثبات و انکار و سؤال قرار نگرفتن مبادی ۶۷
 ۶. معنای خروج یک مسئله از یک علم ۷۱

فصل دوم: تفاوت علوم ریاضی و جدلی

- نگاهی اجمالی به فصل دوم ۸۱
 بخش اول: تفاوت اصیل حیث مصونیت از خطا ۸۵
 عوامل وقوع خطا در تفکر ۸۵
 سرّ مصونیت علوم ریاضی از مغالطه لفظی ۸۹
 ۱. سرّ عدم وقوع مغالطه اشتراک لفظ در علوم ریاضی ۸۹
 ۲. متواتر شمر برخی مناظ مشترک ۹۳
 ۳. توصیه به شخص جدلی ۹۵
 سبب مصونیت علوم ریاضی از حیث هیئت و شرایط قیاس ۱۰۰
 ۱. نگاهی به آشکال قیاس ۱۰۲
 ۲. تفاوت علوم ریاضی و جدلی از حیث هیئت استدلال ۱۰۴
 بخش دوم: تفاوت در نحوه استنتاج ۱۰۷
 مقدمه ۱۰۷
 ۱. امتیاز علوم ریاضی از حیث «تحلیل»، «ترکیب» و «تزیید» ۱۰۷
 ۲. صعوبت علوم جدلی از حیث استنتاجات ۱۱۱
 اول: وجه صعوبت تحلیل در جدل ۱۱۱
 دوم: وجه صعوبت ترکیب در جدل ۱۱۷
 ۳. تفاوت علوم ریاضی با جدلی از حیث تکثیر مسائل و نتایج ۱۱۸

فصل سوم: نگاهی دوباره به برهان ان و لم؛ مشارکت‌ها و تفاوت‌ها

- مقدمه و کلیات ۱۳۱
 ۱. نگاهی کلی به فصل سوم ۱۳۱
 ۲. توضیح عنوان فصل ۱۳۲
 ۳. گونه‌های اشتراک در حدود برهان ۱۳۶

بخش اول: تقسیم برهان به انّ و لمّ با ملاکِ علتِ نفس‌الامری.....	۱۴۳
۱. امکان سیر از معلول به علت.....	۱۴۳
۲. اعرف بودن: ملاک انتخابِ سیرِ لمّی یا انّی.....	۱۴۵
۳. سیر دوری و غیر دوری در اقامهٔ انّ و لمّ.....	۱۴۶
۴. وحدت و تعدد مطلوب در برهان انّ و لمّ.....	۱۴۹
بخش دوم: تقسیم برهان به انّ و لمّ با ملاکِ علتِ قریب یا بعید.....	۱۵۳
مقدمه.....	۱۵۳
۱. یافتن علتِ قریب، شرط تحصیل برهان لمّ.....	۱۵۴
۲. برهان‌های ازسراج: علم معطی انّ، تحت علم معطی لمّ.....	۱۶۷
اول: وضع شدن علم اسفل به طور کامل تحت علم اعلا.....	۱۶۹
دوم: واقع شدن بخشی از یک علم تحت علم دیگر.....	۱۸۲
سوم: واقع شدن یک مسئله از یک علم تحت علمی دیگر.....	۱۸۹
۳. نقد برخی نکات گفته شده در شرح کلام ارسطو.....	۱۹۳
اول: مثال نامناسب برای برهان استنتاجی در علم و توجیه آن.....	۱۹۳
دوم: معنای اعطای انّ در علم اسفل.....	۱۹۸
فصل چهارم: وجوه افضلیت شکل اول و کیفیت وقوع خطا در مواد	
نگاهی کلی به فصل چهارم.....	۲۰۷
بخش اول: برتریِ شکل اول بر بقیهٔ اشکال.....	۲۰۹
۱. بازخوانی اشکال اربعه، از زاویه‌ای دیگر.....	۲۰۹
الف) تقسیم هیئت قیاس به اعتبار جایگاه حد وسط.....	۲۰۹
ب) سیر طبیعیِ انتاج.....	۲۱۱
ج) جایگاه هریک از اشکال نسبت به سیر طبیعی.....	۲۱۲
اول: سیر علیّ شکل اول.....	۲۱۱
دوم: سیر علیّ شکل دوم.....	۲۱۲
سوم: سیر علیّ شکل سوم.....	۲۱۳
چهارم: سیر علیّ شکل چهارم.....	۲۱۵
د) تقسیم قیاس به لمّی و غیرلمّی.....	۲۱۵

- ۲۱۶..... ۲. وجوه برتری شکل اول بر بقیه اشکال
- ۲۲۴..... الف) امتیازات شکل اول
- ۲۳۰..... ب) طبقه‌بندی امتیازات شکل اول
- ۲۳۳..... ج) اثبات وجود «سالبه بدیهی»
- ۲۳۳..... اول: معیار تقسیم سالبه به بدیهی و نظری و کیفیت تحلیل نظری به بدیهی..
- ۲۴۹..... دوم: عدم صلاحیت هر مفهوم اختصاصی برای حد وسط شدن
- ۲۵۳..... بخش سوم: چگونگی وقوع خطا در اشکال قیاس
- ۲۵۳..... مقدمه
- ۲۵۴..... ۱. تعریف جنس بسیج، و عدم اکتساب آن به کمک قیاس
- ۲۵۸..... ۲. تعریف جمل مرکب
- ۲۶۸..... ۳. چگونگی وقوع خطا در «سبب کلیه بدیهی»
- ۲۷۶..... پیش‌فرض‌ها
- ۲۷۷..... الف) حالت اول: کاذبه بودن هر دو مقدمه
- ۲۷۷..... اول: هر دو مقدمه، کاذب نیستند
- ۲۷۸..... دوم: هر دو مقدمه، کاذب بالجنس
- ۲۷۹..... سوم: یکی کاذب بالکل و دیگری کاذب بالجزء
- ۲۸۴..... ب) حالت دوم: کاذبه بودن یکی از دو مقدمه
- ۲۸۶..... ۴. چگونگی وقوع خطا در «موجبه کلیه بدیهی»
- ۲۸۶..... مقدمه
- ۲۸۷..... وقوع جهل مرکب از طریق شکل اول
- ۲۹۱..... الف) کذب سالبه کلیه حاصل‌شده از دو مقدمه کاذب
- ۲۹۲..... ب) کذب سالبه کلیه حاصل‌شده از یک مقدمه کاذب در شکل اول
- ۲۹۴..... وقوع جهل مرکب از طریق شکل دوم
- ۲۹۹..... الف) عدم امکان کذب سالبه کلیه حاصل‌شده از دو مقدمه کاذب بالکل
- ۳۰۰..... ب) کذب سالبه کلیه حاصل‌شده از دو مقدمه کاذب بالجزء
- ۳۰۱..... ج) کذب سالبه کلیه حاصل‌شده از دو مقدمه یکی صادق و دیگری کاذب
- ۳۰۳..... ۵. چگونگی وقوع خطا در «موجبه کلیه اکتسابی»

یادآوری	۳۰۴
وقوع خطا از طریق شکل اول	۳۰۵
الف) کذب سالبه کلیه حاصل شده از کبرای کاذب با حد وسط مناسب	۳۰۵
ب) کذب سالبه کلیه با حد وسط غیر مناسب در شکل اول	۳۰۹
وقوع خطا از طریق شکل دوم	۳۱۲
۶. چگونگی وقوع خطا در «سالبه کلیه اکتسابی»	۳۱۷
الف) کذب سالبه کلیه با کذب صغرا در شکل اول	۳۲۵
ب) کذب سالبه کلیه با کذب بالکل در شکل اول	۳۲۶
ج) وقوع خطا در کذب حاصل شده از حد وسط غیر مناسب با کذب هر دو مقدمه	۳۳۰

فصل پنجم: کیفیت بهره‌مندی عقل از محسوسات

نگاهی کلی به فصل پنجم	۳۳۵
بخش اول: چگونگی استفاده عقل از معلومات حسی	۳۳۷
مقدمه: تبیین قاعده «من یسألنا فقد علما»	۳۳۷
۱. چگونگی استفاده عقل از حس در بخش معلومات عقلی	۳۴۳
الف) تفاوت مفهوم حسی و عقلی	۳۴۳
ب) چگونگی انتزاع مفهوم معقول از ماهیم محسوس	۳۴۹
۲. چگونگی استفاده عقل در بخش تصدیقات عقلی	۳۵۴
۳. بررسی و نقد سخنان ارسطو و شیخ‌الرئیس درباره ادراکات عقلا	۳۶۶
الف) آیا حس ریشه ادراکات عقلی است؟	۳۶۷
ب) بررسی و نقد نظریه تجرید	۳۷۱
ج) ناکافی بودن نظریه تجرید در باب چگونگی انتزاع مفهوم کلی	۳۷۱
د) نقد نظریه تجرید درباره تشخیص ماهیت	۳۷۲
ه) نظریه مختار در باب چگونگی حصول ادراکات عقلی	۳۷۴
و) خلط بین جنبه‌های معرفت‌شناختی و هستی‌شناختی در کلام شیخ	۳۷۴
ز) مسکوت ماندن چگونگی انتزاع مفاهیم معقول‌الذات در کلام ابن‌سینا	۳۷۷
ح) چگونگی ادراک معقولات ثانیه	۳۷۹

- ط) بررسی و نقد چهار وجه مزبور در کلام شیخ ۳۸۰
- ی) بررسی اعتبار قوانین تجربی بر اساس قاعده نفي اتفاق ۳۸۲
- بخش دوم: مقدمه بحث «متناهی بودن حد وسط» ۳۸۵
۱. لاوسط بودن مبدأ قیاس متناسب با صناعت آن ۳۸۶
۲. معانی محمول بالذات و محمول بالعرض ۳۹۲
- الف) حمل وصف بر ذات یا بالعکس ۴۰۱
- ب) وصف بر حال خود موضوع و وصف به حال متعلق موضوع ۴۰۲
- ج) حمل اعم بر اخص و بالعکس ۴۰۳
- د) محمول بر اول و محمول ثانی ۴۰۴
- ه) محمول با طبع و محمول بالقسر ۴۰۵
- و) محمول لازمی و محمول طریقی ۴۰۵
- ز) محمول ذاتی و محمول عرضی ۴۰۶
- ح) ذاتی باب برهان و عرضی غریب ۴۰۶

فصل ششم: اثبات حد وسط

- بررسی اصلی فصل ۴۲۰
- توضیح عبارت ارسطو ۴۲۵
- بیان اول برای اثبات تناهی حد وسط ۴۲۷
- تناهی حد وسط در قضیهٔ موجبه ۴۲۷
- تناهی حد وسط در قضیهٔ سالبه ۴۳۴
- متناهی بودن طرفین هر قضیه ۴۳۹
- مقدمات استدلال ۴۴۸
- اول: متناهی بودن محمولات ذاتی ۴۴۸
- دوم: تقسیم حمل به حقیقی و عرضی ۴۴۹
- سوم: تقسیم محمول به ذاتی و عرضی ۴۵۰
- چهارم: جوهر بودن موضوع حقیقی در هر قضیه ۴۵۲
- استدلال بر تناهی موضوع و محمول بالذات ۴۵۳
- دلیل اول ۴۵۳

۴۵۴.....	دلیل دوم.....
۴۵۵.....	بیان دوم برای اثبات تناهی حد وسط.....
۴۵۹.....	بیان سوم برای اثبات تناهی حد وسط.....
۴۶۸.....	نتایج فصل و جمع‌بندی نهایی.....
۴۶۸.....	۱. تکیه براهین بر مبادی بسیط.....
۴۷۳.....	۲. جایگاه حد وسط در بین اجزای اشکال.....
۴۸۰.....	۳. جمع‌بندی و نتیجه.....
فصل هفتم: افضلیت برهان کلی و موجب و مستقیم	
۴۸۷.....	نگاهی کلی به فصل هفتم.....
۴۸۹.....	بخش اول: برتری برهان جزئی بر کلی یا بالعکس؟.....
۴۸۹.....	الف) ادله قایلان به برتری برهان جزئی.....
۴۹۴.....	دلیل اول: برهان بر جزئی، برهان مستقیم بذاته.....
۴۹۵.....	دلیل دوم: برهان بر کلی، برهانی بر امر مرسوم یا بر حقیقتی تحریف‌شده.....
۴۹۶.....	دلیل سوم: در معرض اشتباه بودن برهان جزئی.....
۴۹۷.....	دلیل چهارم: زیاد بودن برهان بر جزئیات.....
۴۹۷.....	دلیل پنجم: امکان اجتماع علم و ظن در برهان بر کلی.....
۴۹۷.....	ب) نقد وجوه افضلیت برهان جزئی.....
۵۱۲.....	۱. برهان کلی؛ علمی بالذات و اکثر از جزئیات.....
۵۱۲.....	۲. وجود کلی طبیعی در خارج به عین وجود افراد.....
۵۱۶.....	۳. برهان بر کلی؛ برهان بر حقیقتی دائم و بی‌نیازکننده از جزئیات.....
۵۱۸.....	۴. برهان بر کلی؛ برهان به وسیله علت بالذات.....
۵۱۹.....	۵. ممکن نبودن علم به جزئیات نامتناهی.....
۵۲۰.....	۶. علم به کلی، علم به جزئی است به‌خلاف عکس آن.....
۵۲۰.....	ج) جمع‌بندی.....
۵۲۳.....	بخش دوم: افضلیت برهان ایجابی بر برهان سلبی.....
۵۳۲.....	دلیل اول: تکرر کمتر؛ عاملی برای مصونیت بیشتر.....
۵۳۳.....	دلیل دوم: عدم توقف برهان ایجابی بر قضیه سالبه.....

۵۳۳	دلیل سوم: بیشتر بودن مقدمات ایجابی در تزايد برهانی
۵۳۵	دلیل چهارم: اقدم و اعرف بودن مفاهیم ایجابی
۵۳۷	بخش سوم: افضلیت برهان مستقیم بر برهان خلف
۵۳۹	مقدمه
۵۳۹	۱. «بذاته» بودن انتاج برهان مستقیم، و «به کمک غیر» بودن انتاج برهان خلف
۵۴۲	۲. برهان مستقیم مشتمل بر حقیقت قیاس
۵۴۶	۳. اعرف بودن مقدمات قیاس مستقیم، و مشکوک فیہ بودن برهان خلف
۵۴۷	خاتمه
۵۴۷	ملاک علمی عام شامل و کامل
۵۵۲	جمع بندی

فصل هشتم: اشتراک و اختلاف مبادی و موضوعات

۵۵۷	نگاهی کلی به فصل هشتم
۵۵۹	بخش اول: ملاک علم واحد شمرده شدن مبادی از مسائل
۵۶۹	بخش دوم: امکان اقامه برهان بر امور غیردائمی
۵۷۹	بخش سوم: امکان اقامه برهان بر امر حسی
۵۸۹	بخش چهارم: اختلاف و اشتراک مبادی علوم
۵۹۳	۱. اختلاف از حیث صدق و کذب
۵۹۳	الف) تفاوت مبادی در قضایای صادق و کاذب
۵۹۴	ب) بالعرض بودن اسناد نتیجه صادق به مبادی کاذب
۵۹۶	ج) مختلف بودن مبادی قیاسات کاذب
۶۰۰	۲. صور اشتراک و اختلاف مبادی
۶۰۶	الف) عدم اشتراک علوم در مبادی خاصه
۶۰۹	ب) گونه‌های اشتراک علوم در مبادی خاصه
۶۱۳	ج) مبادی عامه؛ مبادی مشترک در همه علوم
۶۱۶	د) محدودیت در انتاج مبادی خاصه؛ علتی برای نفی اشتراک
۶۲۲	ها) جمع بندی نهایی شیخ

فصل نهم: تعریف علم و ظن و واژه‌های مشابه

۱. تعریف «تصدیق یقینی» و مؤلفه‌های مفهومی آن ۶۳۵
- الف) اشاره به برخی تقسیمات قضایا ۶۳۸
- ب) عناصر مفهومی «تصدیق یقینی» ۶۴۰
۲. تعریف «تصدیق ظنی» و اقسام آن ۶۴۴
- الف) مقارنت بین ظن و جهل ۶۵۰
- ب) ظن مرکب ۶۵۱
- ج) اقسام تصدیق ظنی ۶۵۳
- د) وجوه اشتراک همه اقسام ظن ۶۵۵
۳. علم و ظن؛ شباهت‌ها، تفاوت‌ها و تقابیل بین آنها ۶۵۶
- الف) شباهت‌های علمی ظن ۶۶۲
- ب) تفاوت‌های علم و ظن ۶۶۳
- ج) امکان‌ناپذیری اجتماع علم و ظن ۶۶۵
- د) امکان‌ناپذیری اجتماع ظن و جهل ۶۶۵
۴. توضیح واژه‌های مشابه یا مرتبط با علم ۶۶۶
- کتابنامه ۶۷۳
- نمایه‌ها ۶۷۷

مقدمه، معاونت پژوهش

حقیقت اصیل‌ترین، جاودانه‌ترین و زیباترین راز هستی و نیاز آدمی است که اسلحهٔ بی‌سهم و عالی‌ان‌صادق چه جان‌ها که در راه آن نباخته، و جاهلان و باطل‌پرستان را توطئه‌ها و ترفندها که برای محو و مسخ آن نساخته‌اند. چه تلخ‌واقعیتی است منلومات حقیقت، و چه شیرین‌حقیقتی است این واقعیت که در مصاف همیشگی حق و باطل، حق سربلند و سرفراز است و باطل از بین‌رفتنی و نگونسار. این والا با نشینی حقیقت، گذشته از سرشت حق، وام‌دار کوشش‌های خالصانهٔ این‌ناپذیر حقیقت‌جویانی است که در عرصهٔ نظر و عمل کمر همت محکم بر سر استوار داشته و دنیا رسته‌اند، و در این میان، نقش و تأثیر ادیان و پیامبران الهی، به‌ویژه اسلام و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و جانشینان برحق و گرامی او علیهم‌السلام، برجسته‌ترین است.

دانشمندان نام‌آور شیعه رسالت خطیر و بی‌نظیر خدای را بهره‌گیری از عقل و نقل و غوص در دریای معارف قرآن و برگرفتن گوهر ناب حقیقت رسیدهٔ آن پیشوایان و عرضهٔ آن به عالم بشری و دفاع جانانه در برابر هجوم ظالم‌پرستان حقیقت‌گریز دانسته و در این راه دیده‌ها سوده و جان‌ها فرسوده‌اند. اکنون در عصر بحران معنویت که دشمنان حقیقت و آدمیت هر لحظه با تولید و انتشار فزون از شمار آثار نوشتاری و دیداری و به‌کارگیری انواع ابزارهای پیشرفتهٔ سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در عرصه‌های گوناگون برای سیطره بر جهان می‌کوشند، رسالت حقیقت‌خواهان و اندیشمندان حوزوی و دانشگاهی، به‌ویژه عالمان دین، بس عظیم‌تر و سخت‌دشووارتر است.

در جهان تشیع، پژوهشگران حوزوی در علوم فلسفی و کلامی، تفسیری و حدیثی، فقهی و اصولی و نظایر آن کارنامه درخشانی دارند، و تأملات ایشان بر تارک پژوهش‌های اسلامی می‌درخشد. در زمینه علوم طبیعی و تجربی و فناوری‌های جدید نیز پژوهشگران ما تلاش‌هایی چشمگیر کرده، گام‌هایی نویدبخش برداشته و به جایگاه درخور خویش در جهان نزدیک شده‌اند، و مانند تا فعالیت‌های روزافزونشان مقام شایسته خویش را در صحنه علمی بین‌المللی بازیابند. ولی در قلمرو پژوهش‌های علوم اجتماعی و انسانی تلاش‌های دانشمندان ما نیز زوایای آن گونه که شایسته نظام اسلامی است به بار ننشسته و آنان گاه به ترجمه و تالیفات دیگران بسنده کرده‌اند. در این زمینه کمتر می‌توان رد پای ابتکارها و به‌ویژه خلاقیت‌های برخاسته از مبانی اسلامی را یافت و تا رسیدن به منزلت مطالب راهی دولانی و پرچالش در پیش است. از این رو، افزون بر استنباط، استخراج، تفسیر و تبیین سوره‌های دینی و سازمان‌دهی معارف اسلامی، کاوش در مسائل علوم انسانی و اجتماعی از دیدگاه اسلامی و تبیین آنها از مهم‌ترین اهداف و اولویت‌های مؤسسات علمی به‌ویژه مراکز پژوهشی حوزه‌های علمیه است.

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی^ع در پرتو تأییدات رهبر کبیر انقلاب اسلامی و حمایت‌های بی‌دریغ خلف صالح وی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای «مدظله‌العالی» از آغاز تأسیس، بر اساس سیاست‌ها و اهداف ترسیم‌شده از سوی حضرت آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی «دامت برکاته» به امر پژوهش‌های علمی و دینی اهتمام داشته و در مسیر برآوردن نیازهای فکری و دینی جامعه، به پژوهش‌های بنیادی، راهبردی و کاربردی پرداخته است. معاونت پژوهش مؤسسه برای تحقق این مهم، افزون بر برنامه‌ریزی و هدایت دانش‌پژوهان و پژوهشگران، در زمینه نشر آثار محققان نیز کوشیده و بحمدالله تاکنون آثار ارزنده‌ای را در حد توان خود به جامعه اسلامی تقدیم کرده است.

کتاب پیش رو، ترجمه و شرح استاد فرزانه، حضرت آیت الله محمدتقی مصباح یزدی «دامت برکاته» از مقاله سوم برهان شفای ابن سیناست که با تلاش پژوهشگر ارجمند حجت الاسلام والمسلمین احمد فربهی و نظارت اولیئ حجت الاسلام والمسلمین عسکری سلیمانی امیری، نگارش یافته است. معاونت پژوهش، دوام عمر پربرکت معظم له و توفیق روزافزون پژوهشگر محترم این اثر را در خداوند مسأله سواستار است.

معاونت پژوهش

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی